

Jazyk C – Příklady

Jan Faigl

Katedra počítačů

Fakulta elektrotechnická

České vysoké učení technické v Praze

Přednáška 10

A0B36PR2 – Programování 2

Obsah přednášky

Dílčí příklady použití jazykových konstrukcí v projektu

- Program složený z více souborů
- Dynamická alokace paměti
- Načítání souboru
- Parsování čísel z textového souboru
- Měření času běhu programu
- Řízení kompilace projektu složeného z více souborů `Makefile`

Zadání

- Vytvořte program, který načte orientovaný graf definovaný posloupností hran
 - Graf je zapsán v textovém souboru
- Navrhněte datovou strukturu pro reprezentaci grafu
- Počet hran není dopředu znám

Zpravidla však budou na vstupu grafy s průměrným počtem hran $3n$ pro n vrcholů grafu.

- Hrana je definována číslem vstupního a výstupního vrcholu a cenou (také celé číslo)
 - Ve vstupním souboru je každá hrana zapsána samostatně na jednom řádku
 - Řádek má tvar:
`from to cost`
 - kde `from`, `to` a `cost` jsou kladná celá čísla v rozsahu `int`
- Pro načtení hodnot hran použijte pro zjednodušení funkci `fscanf()`
- *Program dále rozšířte o sofistikovanější, méně výpočetně náročné načítání*

Pravidla překladu v gmake

- Pro řízení překladu použijeme předpis programu **GNU make**
make nebo gmake
- Pravidla se zapisují do souboru **Makefile**

<http://www.gnu.org/software/make/make.html>

- Pravidla jsou deklarativní ve tvaru definice cíle, závislostí cíle a akce, která se má provést

cíl : závislosti *dvojtečka*
akce *tabulátor*

- Cíl (podobně jako závislosti) může být například symbolické jméno nebo jméno souboru

tload.o : tload.c
clang -c tload.c -o tload.o

- Předpis může být napsán velmi jednoduše

Například jako v uvedené ukázce.

Flexibilita použití však spočívám především v použití zavedených proměnných, vnitřních proměnných a využití vzorů, neboť většina zdrojových souborů se překládá identicky.

Příklad – Makefile

- Definujeme pravidlo pro vytvoření souborů `.o` z `.c`
- Definice přeložených souborů vychází z aktuálních souborů v pracovním adresáři s koncovkou `.c`

```
CC=ccache $(CC)
CFLAGS+=-O2
```

```
OBJS=$(patsubst %.c,%.o,$(wildcard *.c))
```

```
TARGET=tload
```

```
bin: $(TARGET)
```

```
$(OBJS): %.o: %.c
    $(CC) -c $< $(CFLAGS) $(CPPFLAGS) -o $@
```

```
$(TARGET): $(OBJS)
    $(CC) $(OBJS) $(LDFLAGS) -o $@
```

```
clean: ccache
    $(RM) $(OBJS) $(TARGET) CC=clang make vs CC=gcc make
```

- **Při linkování záleží na pořadí souborů (knihoven)!**
- Jednou z výhod dobrých pravidel je možnost paralelního překladu nezávislých cílů

Definice datové struktury grafu

- Zavedeme nový typ datové struktury hrana—`edge_t`,
- který použijeme ve struktuře grafu—`graph_t`

```
#ifndef __GRAPH_H__
#define __GRAPH_H__

typedef struct {
    int from;
    int to;
    int cost;
} edge_t;

typedef struct {
    edge_t *edges;
    int length;
    int size;
} graph_t;

#endif
```

- Soubor budeme opakovaně vkládat (`include`) v ostatních zdrojových souborech, proto „zabraňujeme“ opakované definici konstantou preprocesoru `__GRAPH_H__`

Pomocné funkce pro práci s grafem

- Alokaci/uvolnění grafu implementujeme v samostatných funkcích
- Při načítání grafu budeme potřebovat postupně zvyšovat paměť pro uložení načítaných hran
- Proto využijeme dynamické alokace paměti pro „nafukování“ paměti pro uložení hran grafu—`enlarge_graph()` o nějakou definovanou velikost

```
#ifndef __GRAPH_UTILS_H__
#define __GRAPH_UTILS_H__

#include "graph.h"

graph_t* allocate_graph(void);

void free_graph(graph_t **g);

graph_t* enlarge_graph(graph_t *g);

void print_graph(graph_t *g);

#endif
```


Alokace paměti pro uložení grafu

- Testujeme úspěšnost alokace paměti—`assert()`
- Po alokaci nastavíme hodnoty proměnných na `NULL`

```
#include <assert.h>
#include <stdio.h>
#include <string.h>
#include <stdlib.h>

#include "graph.h"

graph_t* allocate_graph(void) {
    graph_t *g = (graph_t*) malloc(sizeof(graph_t));
    assert(g != NULL);
    g->edges = NULL;
    g->length = 0;
    g->size = 0;
    /* or we can call calloc */
    return g;
}
```

- Alternativně můžeme použít funkci `calloc()`

Uvolnění paměti pro uložení grafu

- Testujeme validní hodnotu argumentu funkce—`assert()`

Pokud se stane chyba, tak funkci v programu špatně voláme.

Až program odladíme můžeme kompilovat s `NDEBUG`.

```
void free_graph(graph_t **g) {
    assert(g != NULL && *g != NULL);
    if ((*g)->size > 0) {
        free((*g)->edges);
    }
    free(*g);
    *g = NULL;
}
```

- Po uvolnění paměti nastavíme hodnotu ukazatele na strukturu na hodnotou `NULL`

Zvětšení paměti pro uložení hran grafu

- V případě nulové velikosti alokujeme paměť pro `NSIZE` hran
- `NSIZE` můžeme definovat při překladu

např. `clang -D NSIZE=100 -c graph_utils.c`

```
#ifndef NSIZE
#define NSIZE 10
#endif

graph_t* enlarge_graph(graph_t *g) {
    assert(g != NULL);
    int n = g->size == 0 ? NSIZE : g->size * 2;
    /* double the memory */
    edge_t *e = (edge_t*)malloc(n * sizeof(edge_t));
    memcpy(e, g->edges, g->length * sizeof(edge_t));
    free(g->edges);
    g->edges = e;
    g->size = n;
    return g;
}
```

- Místo alokace nového bloku paměti a kopírování původního obsahu můžeme použít funkci `realloc()`

Tisk hran grafu

- Pro tisk hran grafu využijeme pointerovou aritmetiku

```
void print_graph(graph_t *g) {
    assert(g != NULL);
    fprintf(stderr, "Graph has %d edges and %d edges are
        allocated\n", g->length, g->size);
    edge_t *e = g->edges;
    for(int i = 0; i < g->length; ++i, e++) {
        printf("%d %d %d\n", e->from, e->to, e->cost);
    }
}
```

- Informace vypisujeme na standardní chybový výstup
- Graf tiskneme na standardní výstup
- Při tisku a přesměrování standardního výstupu tak v podstatě můžeme realizovat kopírování souboru s grafem

Např. ./tload -p g > g2

Hlavní funkce programu – main

- V hlavní funkci zpracujeme předané argumenty programu
- V případě uvedení přepínače `-p` vytiskneme graf na `stdout`

```
int main(int argc, char *argv[]) {
    int ret = 0;
    int print = 0;
    char *fname;
    int c = 1;
    if (argc > 2 && strcmp(argv[c], "-o") == 0) {
        print = 1;
        c++;
    }
    fname = argc > 1 ? argv[c] : NULL;
    fprintf(stderr, "Load file '%s'\n", fname);
    graph_t *graph = allocate_graph();
    int e = load_graph_simple(fname, graph);
    fprintf(stderr, "Load %d edges\n", e);
    if (print) {
        print_graph(graph);
    }
    free_graph(&graph);
    return ret;
}
```

Jednoduché načtení grafu – deklarace

- Prototyp funkce uvedeme v hlavičkovém souboru `load_simple.h`

```
#ifndef __LOAD_SIMPLE_H__
#define __LOAD_SIMPLE_H__

#include "graph.h"

int load_graph_simple(const char *fname, graph_t *g);

#endif
```

- Vkládáme pouze soubor `graph.h`—pro definici typu `graph_t`

Snažíme se zbytečně nevkładat nepoužívané soubory

Jednoduché načtení grafu – implementace 1/2

- Používáme funkci `enlarge_graph`, proto vkládáme `graph_utils.h`

```
#include <stdio.h>
#include "graph_utils.h"
int load_graph_simple(const char *fname, graph_t *g) {
    int c = 0;
    int exit = 0;
    FILE *f = fopen(fname, "r");
    while(!feof(f) && !exit) {
        if (g->length == g->size) {
            enlarge_graph(g);
        }
        edge_t *e = g->edges + g->length;
        while(!feof(f) && g->length < g->size) { /* read line */
            ...
        }
    }
    fclose(f);
    return c;
}
```

- `load_simple.h` vkládat nemusíme, obsahuje pouze prototyp funkce
- Obecně je to však dobrý zvykem nebo nutností (definice typů)

Jednoduché načtení grafu – implementace 2/2

- Pro načtení definice hrany použijeme funkci `fscanf()`

```
while(!feof(f) && g->length < g->size) {
    int r = fscanf(f, "%d %d %d\n", &(e->from), &(e->to
), &(e->cost));
    if (r == 3) {
        g->length++;
        c++;
        e++;
    } else {
        exit = 1;
        break;
    }
}
```

- Kontrolujeme počet přečtených parametrů a až pak zvyšujeme počet hran v grafu

Spuštění programu 1/3

- Necht' máme soubor `g` definující graf o 1 000 000 uzlech

Velikost souboru cca 62 MB (příkaz `du`—disk usage)

```
% du g
62M    g
```

```
brettonia% ./tload g
Load file 'g'
Load 2998898 edges
```

```
% time ./tload g
Load file 'g'
Load 2998898 edges
./tload g  1.12s user 0.03s system 99% cpu 1.151 total
```

- Příkazem `time` můžeme změřit potřebný čas běhu programu

strojový, systémový a reálný

Spuštění programu 2/3

- Příznakem `-p` a přesměrováním standardního výstupu můžeme vytisknout soubor jiného souboru

```
% time ./tload -p g > g2
Load file 'g'
Load 2998898 edges
Graph has 2998898 edges and 5242880 edges are allocated
./tload -p g > g2  2.09s user 0.07s system 99% cpu 2.158
total
```

```
% md5 g g2
MD5 (g) = d969461a457e086bc8ae08b5e9cce097
MD5 (g2) = d969461a457e086bc8ae08b5e9cce097
```

- Čas běhu programu je přibližně dvojnásobný
- Oba soubory se zdají být z otisku `md5` identické

Na Linuxu `md5sum` případně lze použít otisk `sha1` , `sha256` nebo `sha512`

Spuštění programu 3/3

- Implementací sofistikovanějšího načítání

```
% /usr/bin/time ./tload g
Load file 'g'
Load 2998898 edges
0.19 real          0.16 user          0.03 sys
```

- lze získat výrazně rychlejší načítání

160 ms vs 1100 s

```
% /usr/bin/time ./tload g
Load file 'g'
Load 2998898 edges
1.15 real          1.05 user          0.10 sys
```

Jak a za jakou cenu zrychlit načítání seznamu hran

- Zrychlit načítání můžeme přijmutím předpokladů o vstupu
- Při použití `fscanf()` je nejdříve načítán řetězec (řádek) pak řetěz reprezentující číslo a následně je parsováno číslo
- Převod na číslo je napsán obecně
- Můžeme použít postupné „bufferované“ načítání
- Převod na číslo můžeme realizovat přímo po přečtení tokenu
- zpětný pohybem po znacích v načtené posloupnosti bytů

- Můžeme získat výrazně rychlejší kód, který je však komplexnější a pravděpodobně méně obecný